

Оксана Прокоп'юк

КАНЦЕЛЯРСЬКІ СЛУЖБОВЦІ В МІСЦЕВИХ ОРГАНАХ ЕПАРХІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ: КОЛЕКТИВНИЙ ПОРТРЕТ

Задумуючись над становищем Православної Церкви в Україні XVIII ст., процесами “стандартизації” церковного і релігійного життя, формуванням державної (імперської) церковної політики та її впливу на маси вірних, а отже, творенням Церквою нового типу релігійної свідомості, сучасна українська історіографія традиційно наводить одновекторні міцно усталені висновки про втрату автономії та уніфікацію з російською Церквою. Тоді як на мікрорівні, а саме: єпархії, протопопії, намісництва, монастиря, парафії ці процеси залишаються невивченими. Нерозробленість проблематики не дає змоги виявити особливості стосунків між місцевою і центральною єпархіальною владою; механізм реалізації державної політики; реакцію місцевої духовної еліти на неї тощо. Практично невисвітленою залишається діяльність органів місцевого єпархіального управління в протопопіях та намісництвах, тим більше крізь призму конкретних персоналій безпосередніх носіїв і виконавців владних повноважень¹. У статті маємо на меті дослідити формування кадрового складу канцелярій* духовних правлінь в протопопіях та намісництвах Київської, Переяславсько-Бориспільської та Чернігівської єпархій — установ, що були першими в творенні документопотоку і завершували його. Чи було на кого покласти такі обов’язки? Хто і за чим приходив до канцелярії духовного правління? Спробуємо створити колективний портрет канце-

¹ В роботах істориків XIX — початку XX ст. є лише певні ремарки стосовно канцелярій духовних правлінь, що мають джерельну цінність, див.: Шпачинский Н., свящ. Киевский митрополит Арсений Могилянский и состояние Киевской митрополии в его правление (1757—1770). К. 1907. С. 174—176; Граевский И.С. Киевский митрополит Тимофей Щербацкий. К. 1912. С. 104—105.

* Вживання терміна “канцелярія” досить умовне.

лярських службовців цієї ланки єпархіального управління, розглянувши станове походження, освітній рівень, вікові характеристики, сімейний стан, досвід та здатність до виконання покладених обов'язків, систему оплати праці. За цим первинним аналізом стоїть ширше завдання: з'ясувати зв'язок між кадровим наповненням канцелярій місцевого єпархіального рівня і запровадженням нової моделі управління, її сприйняття, власне, виконавцями; яким чином це позначалося на ефективності функціонування всієї системи єпархіального управління?

Для створення колективного портрету найперспективнішим є застосування методу просопографії, тобто висвітлення біографій найтипівіших репрезентантів певного середовища в той чи інший період. В архівосховищах Києва, Полтави, Чернігова збереглися розрізнені матеріали про станове походження окремих представників канцелярій, їхній освітній рівень, вік, здатність до виконання обов'язків тощо. Така інформація фіксувалася в донесеннях з проханнями прийняти чи звільнити зі служби, видати зароблені кошти, в атестатах і т.п. Проте зібрані в такий спосіб дані є неповними та хаотичними, що не дає змоги створити цілісну картину. Перейти від припущень до конкретики стало можливим завдяки відомостям, запровадження яких ініціював Св. Синод. Практика підготовки відомостей про канцелярських службовців монастиря, намісництва, протопопії та єпархії сформувалась в контексті складання системи обліку чиновництва в Російській імперії². Першим у цьому напрямку з'явився указ від 3 березня 1763 р. про запровадження для всіх службовців атестатів і описів служби, потрібних під час представлення чиновника до нагородження званням або під час звільнення³. Проте створення такої документації не стало регулярним, зазначені документи з'являлися принагідно. Спроби уряду запровадити регулярний і систематичний контроль над чиновництвом за допомогою формулярних списків відносяться до 1764 р. 31 січня 1764 р. всім установам імперії було наказано завести спеціальні журнали для реєстрації даних про службу і поведінку чиновників, надсилати такі послужні списки в Сенат вимагалось через кожні півроку. Також до указу додавалася уніфікована форма звітності,

---

² Туманова М.Ф. Организация учета чиновничества в 60–90 гг. XVIII в. // Исследования по источниковедению истории СССР дооктябрьского периода: Сб. ст. М. 1983. С. 173–191.

³ Полное собрание законов Российской империи с 1649 года (далі – ПСЗ). СПб., 1830. Т. 16 (1762–1765). № 11769. С. 172–173; № 11772. С. 173.

яка містила такі пункти: 1) ім'я та звання; 2) вік; 3) соціальний статус; 4) вступ на службу; 5) які звання і коли отримав; 6) участь у військових походах; 7) чи був у штрафах або підозрах; 8) чи здатний служити далі; 9) чи гідний отримати підвищення у званні⁴.

Положення указів однаковою мірою стосувалися й духовної сфери, зважаючи на принцип єдності церковної і державної реформи. Про отримання одного з чергових таких указів, з вимогою подати відомості про канцелярських службовців у Св. Синод, київський митрополит Арсеній (Могилянський) рапортував 2 грудня 1769 р.⁵ Того ж року розпорядження, в якому йшлося про те, що слід надіслати відомості з інформацією щодо канцелярських службовців, отримали духовні правління Переяславсько-Бориспільської єпархії⁶. Очевидно, саме з указами кінця 60-х рр. XVIII ст. й пов'язана поява перших відомостей про канцелярських службовців духовних правлень.

Згідно з загальноімперськими, синодальними указами протопопи та намісники мали надсилати до духовної консисторії відомості про канцелярських службовців щорічно. Наші пошуки відповідної документації дали такі результати. Зведеної відомості по Київській митрополії віднайти не вдалося, проте збереглися донесення безпосередньо з протопопій і намісництв, у яких присутні в духовних правліннях ієреї звітують про канцелярських службовців за 1770, 1772, 1773 і 1779 рр.⁷ Три відомості 1769, 1770, 1774 рр. містять дані по протопопіях Переяславсько-Бориспільської єпархії, на жаль, у них немає інформації про канцелярських службовців намісництв⁸. У Державному архіві Чернігівської області нами віднайдено дві відомості за 1773 і 1785 рр., що віддзеркалюють ситуацію

⁴ ПСЗ. СПб., 1830. Т. 16 (1762–1765). № 12030. С. 510; № 12134. С. 715.

⁵ Российский государственный исторический архив в Санкт-Петербурге (далі – РГИА). Ф. 796, оп. 50, д. 370, л. 1, 70.

⁶ Державний архів Полтавської області (далі – ДАПО). Ф. 801, оп. 1, спр. 252, арк. 33–33 зв.

⁷ Центральний державний історичний архів України м. Київ (далі – ЦДАІК України). Ф. 127, оп. 1024, спр. 1998, арк. 2, 4, 10, 12, 14, 15, 20, 40, 42, 49, 102 зв. – 113; оп. 1020, спр. 4311, арк. 5, 9, 13, 24, 30, 32, 34–35, 37, 41, 43–43 зв., 45 зв., 47, 51, 69–70, 80; оп. 1024, спр. 2181, арк. 1а, 2–2 зв., 5 зв., 7, 10, 16, 22 зв., 24, 28, 31, 36–36 зв., 39, 41, 43, 44 зв., 62, 67–70, 80–81; спр. 2558, арк. 2, 9 зв. – 10, 11 зв. – 12, 16, 18 зв. – 19, 24, 25, 30 зв., 32, 35, 39 зв. – 40, 44 зв. – 45, 48 зв. – 49, 52 зв., 54 зв. – 55, 57, 59 зв., 60, 63 зв. – 64, 66.

⁸ Там само. Ф. 990, оп. 1, спр. 726, арк. 2 зв. – 3 зв.; спр. 799, арк. 3–3 зв.; спр. 1105, арк. 3 зв. – 4 зв.

в протопопіях та намісництвах однойменної єпархії⁹. Брак відомостей по кожній з єпархій за весь період обов'язкового укладання пояснюється не лише поганою збереженістю документів, але й тим, що місцева влада не розуміла потреби у веденні такої документації, відверто ігнорувала обов'язки, що було контекстуальним загальнодержавним проблемам у цій сфері. Впродовж другої половини XVIII ст. для налагодження системи обліку чиновників проведено низку заходів, влада постійно змушена була видавати нові законодавчі акти, які підтверджували і вимагали виконувати попередні постанови, але про регулярність у надходженні відомостей говорити не доводиться¹⁰. Окрім того, відомості, що мали б заповнюватися за єдиним стандартом, містять далеко не повний набір інформації про особу. Найповнішими виявилися матеріали по Київській митрополії. У звітах духовних правлінь, як правило, фіксується прізвище та ім'я, соціальне походження, вік, освіта чи досвід роботи, коротка характеристика здібностей до служби. У трьох відомостях з Переяславсько-Бориспільської єпархії укладачі не вважали за доречне внести інформацію про соціальне походження, освітній рівень, караність, здатність до виконання обов'язків канцелярських службовців. З чорновим характером звітів з Чернігівської єпархії пов'язано те, що вони не містять частини даних, зокрема іноді пропущено імена й прізвища.

Незважаючи на неповноту даних, їхній брак за окремі роки, ми маємо відомості по всіх трьох єпархіях, в одному часовому просторі (в сукупності охоплено 15-річний проміжок)**. Виходячи з припущення про типовість процесів, превалювання певних тенденцій, вважаємо визначене коло документів репрезентативним для розв'язання поставлених завдань. Зазначимо, що відомості про канцелярських службовців духовних правлінь не використовувалися в історичних дослідженнях. З огляду на це, їхня цінність як джерела

---

⁹ Державний архів Чернігівської області (далі – ДАЧО). Ф. 679, оп. 1, спр. 1372, арк. 7 зв. – 9, 26 зв. – 29, 30, 31 зв. – 32, 34 зв. – 35, 37 зв. – 38, 39, 40, 42 зв. – 43, 44, 45; спр. 1037, арк. 7, 11–13 зв., 16, 17, 27, 29 зв. – 30 зв., 32, 33, 37, 38, 40–40 зв., 45, 49–49 зв., 52–53, 62. Варто зазначити, що хронологічний проміжок, представлений у відомостях, характеризується змінами кордонів єпархій, тому окремі протопопії у різні роки перебувають у складі різних єпархій.

¹⁰ Туманова М.Ф. Организация учета чиновничества... С. 182–185.

** Інформацію про канцелярських службовців, зафіксовану у відомостях, наведено в таблицях 1–3, на їхній основі зроблено підрахунки, подані в таблицях 4–7.

для вивчення функціонування місцевих органів єпархіального управління зростає.

Канцелярія духовного правління мала досить примітивну структуру та принагідні шляхи формування кадрового складу. Найчастіше штат канцелярії духовного правління обмежувався писарем та одним-двома (рідко – трьома) писцями при ньому (посади копіїста, підканцеляриста, канцеляриста могли бути, але вони не характерні для канцелярій духовних правлінь). Непоодинокі випадки, коли писар самостійно вів справи духовного правління, наприклад у 1770 р. в Києво-Подольському, Трипільському, Козелецькому, Конотопському духовних правліннях Київської митрополії¹¹. Так само й писець міг уособлювати все канцелярське відділення духовного правління, що часто відбувалося в протопопіях Переяславсько-Бориспільської єпархії¹². Для духовних правлінь намісництв, а подекуди – й протопопій, характерна відсутність канцелярських службовців взагалі. Рапортуючи про канцелярських службовців Гадяцької протопопії та трьох її намісництв: Веприцького, Лютенського і Комишанського у 1770, 1773, 1779 рр., члени духовних правлінь засвідчували, що таких тут немає¹³. Подібну ситуацію зафіксовано в намісництвах Полтавської протопопії у 1770, 1773 рр.¹⁴, Прилуцької – у 1773 і 1779 рр.¹⁵, Лохвицької – у 1770, 1772, 1773, 1779 рр.¹⁶, Сорочинської – у 1772 р.¹⁷, Зіньківської – у 1779 р.¹⁸ (інші приклади див.: табл. 1–3).

У духовних правліннях, де канцелярських службовців не було, справи могли вести або безпосередньо присутні в них священики (в намісництвах – самі намісники), або наймані на короткий термін для виконання визначеної роботи канцелярські службовці світських установ чи достатньо грамотні і навчені люди. В духовному правлінні Лохвицької протопопії у 1770 р. обов'язки канцеляр-

¹¹ ЦДАІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 1998, арк. 107 зв.–109.

¹² Там само. Ф. 990, оп. 1, спр. 726, арк. 2 зв. – 3 зв.; спр. 799, арк. 3–3 зв.; спр. 1105, арк. 3 зв. – 4 зв.

¹³ Там само. Ф. 127, оп. 1024, спр. 1998, арк. 2; спр. 2181, арк. 16; спр. 2558, арк. 25.

¹⁴ Там само, спр. 1998, арк. 4; спр. 2181, арк. 22 зв.

¹⁵ Там само, спр. 2181, арк. 2–2 зв.; спр. 2558, арк. 9 зв. – 10.

¹⁶ Там само, оп. 1020, спр. 4311, арк. 41; оп. 1024, спр. 2181, арк. 31; спр. 2558, арк. 24; спр. 1998, арк. 15.

¹⁷ Там само, оп. 1020, спр. 4311, арк. 37.

¹⁸ Там само, оп. 1024, спр. 2558, арк. 44 зв. – 45.

ських службовців виконували присутні священники¹⁹. Так само канцелярські справи Решетилівської протопопії у 1772 р. вели присутні в духовному правлінні ієреї²⁰. В Прилуцькому, Варвинському, Срібнянському намісництвах Прилуцької протопопії в 1773, 1779 рр. всі справи вели або намісники, або почергово священники²¹. Духовні правління Гадяцької протопопії обслуговували присутні в них ієреї чи найняті на короткий час писці²². Вести справи протопопії, намісництва, отримавши дозвіл єпископа, міг диякон. У Кролевецькому духовному правлінні в 1779 р. обов'язки писаря виконував диякон Кролевецької Святоварваринської церкви Олексій Яновський²³. У Роменському духовному правлінні за писаря був диякон Роменської Миколаївської церкви Григорій Квітка²⁴ (інші приклади див.: табл. 1–3). Слід зазначити, що на всіх рівнях управління при організації нових органів центральна влада Російської імперії в першій чверті XVIII ст. зіткнулася з проблемою браку кадрів, яку вирішували старими перевіреними методами. Так, для Київської духовної консисторії організація канцелярського відділення стала можливою завдяки залученню ченців кафедрального монастиря Св. Софії²⁵. Ведення справ духовних правлінь дияконами та священниками не було чимось новим. Вважаємо, що саме вони виконували ці повноваження раніше, проте зі зростанням документопотоку та вимогами організувати модель управління за новими принципами духовні правління змушені були поступово відмовитися від старої практики ведення справ та розпочати “формування” канцелярських відділень.

Саме перебуванням на етапі становлення, значним елементом штучності в організаційних процесах, низьким статусом пояснюється те, що не було чіткої організаційної структури, усталеного штату та шляхів формування канцелярій духовних правлінь. Додавалися також не менш вагомі фінансові проблеми, до яких апелюють самі духовні правління, пояснюючи відсутність канцелярських службовців. У намісництвах Полтавської протопопії канцелярсь-

¹⁹ ЦДІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 1998, арк. 15.

²⁰ Там само, оп. 1020, спр. 4311, арк. 35.

²¹ Там само, оп. 1024, спр. 2181, арк. 2–2 зв; спр. 2558, арк. 9 зв. – 10.

²² Там само, спр. 2181, арк. 16; спр. 1998, арк. 2; спр. 2558, арк. 25.

²³ Там само, спр. 2558, арк. 60.

²⁴ Там само, спр. 2181, арк. 24.

²⁵ Прокоп'юк О.Б. Канцелярія Київської духовної консисторії: штат та функції службовців // Київська старовина. 2005. № 5. С. 83–84.

ких службовців у 1770 та 1773 рр. не було, оскільки, як зазначалося у відомості, їх немає за що утримувати²⁶. На брак коштів для оплати послуг, бодай писця, вказувало керівництво Лохвицької протопопії у 1770 р., Решетилівської протопопії – у 1772 р., намісництв Зіньківської протопопії – у 1779 р.²⁷ Члени духовного правління Крелевецької протопопії у 1779 р. зазначали, що за 10 руб. платні на рік, які вони можуть виділити, важко знайти охочих на писарську посаду, тому обов'язки писаря виконував диякон Олексій Яновський²⁸. Зрештою, суттєві відмінності в розмірах протопопій та намісництв створювали суто практичні передумови до, скажімо, різниці в кількості канцелярських службовців. Про існування при канцелярії допоміжного персоналу знаходимо інформацію лише у відомості з Ічнянської протопопії, де впродовж 1770-х рр. при канцелярії були сторож та посылний, проте цей випадок можна вважати швидше винятком²⁹.

Формування канцелярії духовного правління не було справою виключно місцевої влади, затвердження вибору духовного правління мало відбуватися за участі духовної консисторії та архієрея. В ідеалі процедура потребувала прохання самого претендента, згоди духовного правління, вираженої в донесенні на ім'я єпископа з проханням призначити вказаного претендента на посаду. 24 січня 1764 р. священник Конотопської Успенської церкви Мойсей Парпура доносив у духовне правління Конотопської протопопії, що оскільки писаря тут немає понад 10 років, він, вихованець Києво-Могилянської академії, колишній канцелярист і повитчик Київської духовної консисторії, просить дозволу зайняти місце писаря духовного правління. 4 лютого 1764 р. присутні в духовному правлінні адресували митрополиту донесення з проханням призначити вказаного кандидата писарем. У справі наявне донесення архієрею і самого претендента, датоване 3 лютого 1764 р.³⁰ Про “самодіяльність” духовних правлінь у формуванні штату канцелярій згадують укази, періодично адресовані духовними консисторіями на місця. Так, у Лохвицькому духовному правлінні отримали указ Київської духовної консисторії від 16 березня 1778 р. з заборонаю самостій-

²⁶ ЦДАІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 1998, арк. 4; спр. 2181, арк. 22 зв.

²⁷ Там само, спр. 1998, арк. 15; спр. 2558, арк. 44 зв. – 45; оп. 1020, спр. 4311, арк. 35.

²⁸ Там само, оп. 1024, спр. 2558, арк. 60.

²⁹ Там само, спр. 1998, арк. 42; спр. 2181, арк. 68; оп. 1020, спр. 4311, арк. 30.

³⁰ Там само, оп. 1024, спр. 1443, арк. 1–2.

но призначати канцелярських службовців. Відповідно, прийняття на посаду писаря стихарного дякона Лохвицької Преображенської церкви Іллі Пантелеймонова відбувалося за прописаною схемою³¹.

Призначення писаря завершувалося складанням присяги та видачею контракту, що, як правило, укладався на рік та обумовлював оплату праці. Прийняття до канцелярії духовного правління писців було справою самого писаря, оскільки вони утримувалися за його кошт, за винятком тих випадків, коли наймали тільки писця і кваліфікованіших службовців не було³².

Таблиця 4

Соціальне походження канцелярських службовців духовних правлінь

	д.	ц/с.	к.	п.	м.	к/с.	не вказано	всього
Київська митрополія	36	3	19	13	6	—	6	83
Чернігівська єпархія	7	3	7	1	2	2	—	22

Відомості з духовних правлінь Київської митрополії переконливо засвідчують, що за соціальним походженням канцелярські службовці у більшості були вихідцями з духовного стану (в 36 випадках з 77 або 47%). У Чернігівській єпархії представники білого духовенства також переважали — 32%. На друге місце можна поставити вихідців з козацького стану. Досить помітний, особливо на прикладі Київської митрополії, відсоток посполитих серед персоналу канцелярій склався, насамперед, завдяки їхньому залученню як писців. Також у штаті канцелярій духовних правлінь є церковнослужителі, міщани і навіть нащадки канцелярських службовців. У духовному правлінні Криловської протопопії обов'язки писаря у 1769—1770 рр. виконував Іоан Петров, його син Павло займав посаду писця³³. В Уланівському духовному правлінні один з синів писаря Івана Сичевського був писцем у тому самому духовному правлінні, другий — при сотенній Глухівській канцелярії³⁴. Маємо приклади осіб з однаковими прізвищами у складі канцелярій ду-

³¹ ЦДАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 2667, арк. 2—3 зв., 6.

³² ДАПО. Ф. 801, оп. 1, спр. 321, арк. 3—3 зв.; спр. 589, арк. 2—2 зв.

³³ ЦДАК України. Ф. 990, оп. 1, спр. 726, арк. 3—3 зв.; спр. 799, арк. 3 зв.

³⁴ ДАЧО. Ф. 679, оп. 1, спр. 1037, арк. 16.

ховних правлінь трьох епархій та Київської духовної консисторії. Зокрема, повторюються прізвища Яновський, Чернявський, Величківський, Яковлев, Ждановський, Іванов, Данилевський, Голтвенський, Михайловський, Мартинович. Проте, щоб говорити про родинні зв'язки між ними, цієї інформації замало.

Отже, канцелярії духовних правлінь комплектувалися, перш за все, за рахунок вихідців з родин білого духовенства. Рідше серед канцелярських службовців з'являються представники інших станів. Перевага синів білого духовенства у складі канцелярій духовних правлінь пояснюється, насамперед, сферою функціонування канцелярій, а також взаємозалежністю соціального походження та грамотності, а, отже, спроможності до виконання канцелярських обов'язків. Також слід відзначити, що з середини XVIII ст. в Київській митрополії фіксується надлишок священиків³⁵. На російських матеріалах доведено, що це було викликано державною становою політикою, спрямованою на жорстке обмеження кількості духовенства. У результаті значно зріс показник виходу з стану, а можливість поповнення представниками інших соціальних груп знизилася до мінімуму. Н. Єршова, проаналізувавши справи архіву Петербурзької духовної консисторії, прийшла до висновку, що для представників парафіяльного духовенства цієї епархії канцелярська служба перебувала на першій позиції серед можливих варіантів виходу з стану³⁶. Ймовірно, що канцелярії духовних правлінь мали те саме значення для священицьких синів, які залишилися без парафії у Київській, Переяславсько-Бориспільській та Чернігівській епархіях. Ширшому залученню, наприклад, посполитих до участі в канцеляріях духовних правлінь заважали, принаймні, два фактори: низький рівень освіченості в цьому середовищі, а також те, що з них не знімався обов'язок виконувати всі повинності, визначені їхнім залежним становищем. На це, зокрема, вказується в відомостях з Ічнянської протопопії за 1770 та 1772 рр.³⁷

---

³⁵ Граевский И.С. Киевский митрополит Тимофей Щербацкий... С. 140–141.

³⁶ Ершова Н.А. Социальный статус приходского духовенства и его участие в процессе формирования российской интеллигенции в XVIII столетии // Проблемы истории России XVIII–XX веков (научные чтения памяти профессора Ю.Д. Марголиса). Сыктывкар, 1997. С. 18–19.

³⁷ ЦДАІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 1998, арк. 42; оп. 1020, спр. 4311, арк. 30.

Освіта канцелярських службовців духовних правлінь

	вивчали філософію	«обучался русской грамоти»	«обучался русской грамоти» + канцеляр- ський досвід	не навчався в школах + канцеляр- ський досвід	Канцеляр- ський досвід	не навчався в школах	не вказано	всього
Київська митрополія	—	8	2	3	6	7	57	83
Чернігівська єпархія	2	2	—	—	4	5	10	22

Про освіту і професійний рівень канцелярського персоналу не завжди йдеться у відомостях: для більш ніж половини канцелярських службовців, чий прізвища фіксуються в звітній документації, такої інформації взагалі немає. На нашу думку, це зумовлено невисоким рівнем освіченості більшості, а також тим, що освіта не була престижною в тогочасному соціумі. У канцеляріях духовних правлінь переважали канцелярські службовці, які «обучалися руской грамоти», що передбачало вміння читати й писати, або мали досвід канцелярської служби чи те й інше в поєднанні. Очевидно, навчання грамоті для більшості майбутніх канцелярських службовців проходило поза межами навчальних закладів («обучался руской грамоти», «не навчався в школах»), часто в домашніх умовах. Випускників колегій, а тим паче академій, у духовних правліннях знайти практично неможливо. У відомостях з Чернігівської єпархії лише про двох писарів зазначається, що вони вивчали філософію³⁸.

В духовних правліннях вагомим був відсоток тих, хто мав досвід канцелярської служби, що міг здобуватися як у духовних, так і в світських канцеляріях, нижчих або рівних за статусом. На прикладі Київської духовної консисторії нами було доведено, що саме такі канцелярські службовці набагато краще знали свою справу і, відповідно, більше цінувалися³⁹. В духовному правлінні Миргородської протопопії обов'язки писаря виконував звільнений з полкової канцелярії підканцелярист Василь Сокальський⁴⁰. Загалом переважали

³⁸ ДАЧО. Ф. 679, оп. 1, спр. 1372, арк. 7 зв. — 9.

³⁹ Прокоп'юк О.Б. Персонал канцелярії Київської духовної консисторії (1721–1786 роки): спроба створення колективного портрету // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.). Вип. 6. К. 2006. С. 361–363.

⁴⁰ ЦДАІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 2181, арк. 43.

вихідці з канцелярії сотенного рівня, повітових судових інстанцій (Тимофій Барилів, Іван Роменський, Петро Андрієвський, Кирило Антоненко, Григорій Савин, Демян Куків)⁴¹. Можливі й виняткові ситуації, коли канцелярські обов'язки виконували службовці з вищих інституцій, здобуваючи тут ієрархічно вище місце. Так, Юрія Ханенка, сина козака з села Бобрик Київського полку, 7 червня 1770 р. прийняли до Київської духовної консисторії, а 23 березня 1771 р. він отримав звання копіїста, проте дуже швидко, 16 вересня 1771 р., звільнився за власним бажанням з наміром перейти на військову службу. Вже 10 лютого 1772 р. Юрія Ханенка прийняли писарем у духовне правління Трипільської протопопії⁴².

Духовні правління представляли найнижчу ланку єпархіального управління, часто саме сюди приходили для того, щоб розпочати канцелярську службу та навчитися канцелярському ремеслу. Наприклад, Кирила Коломенського, сина священника, 1 вересня 1779 р. було прийнято в Трипільське духовне правління на навчання⁴³. Ідея підготовки службовців у самих канцеляріях, яка виходила від Петра I, стала досить популярною в досліджуваній нами період⁴⁴. Згідно з генеральним регламентом дозволялося набирати до канцелярії осіб, охочих тут працювати, навчати їх, а коли з'явиться вакансія — зараховувати до канцелярії⁴⁵. Цей достатньо ефективний спосіб поповнення штату практикувався фактично в усіх установах. Серед полкових канцелярських відділень Гетьманщини найдосконаліше зазначену справу було поставлено в Чернігівській полковій канцелярії⁴⁶. При Генеральній військовій канцелярії також перебувало чимало осіб, які не належали до штату, але навчалися діловодству⁴⁷. Присутні вони й у канцелярії Київської духовної консисторії⁴⁸.

⁴¹ ЦДАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 2558, арк. 9 зв. — 10, 11 зв. — 12, 54 зв. — 55; спр. 1998, арк. 10; оп. 1020, спр. 4311, арк. 30, 34.

⁴² Прокоп'юк О.Б. Персонал канцелярії Київської духовної консисторії... С. 379—380; ЦДАК України. Ф. 127, оп. 1020, спр. 4311, арк. 9.

⁴³ ЦДАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 2558, арк. 32.

⁴⁴ Анисимов Е.В. Государственные преобразования и самодержавие Петра Великого в первой четверти XVIII века. СПб., 1997. С. 192—193.

⁴⁵ ПСЗ. СПб., 1830. Т. 6 (1720—1722), № 3534. С. 154.

⁴⁶ Панащенко В.В. Полкове управління в Україні (сер. XVII—XVIII ст.) / НАН України; Ін-т історії України. К., 1997. С. 24.

⁴⁷ Романовський В. Нариси з архівознавства: Історія архівної справи на Україні та принципи порядкування в архівах. Харків, 1927. С. 67.

⁴⁸ Прокоп'юк О.Б. Персонал канцелярії Київської духовної консисторії... С. 359—360.

Отже, для більшості канцелярських службовців рівень освіченості полягав у елементарному вмінні читати й писати. Більш об'ємно говорити про професійність канцелярських службовців духовних правлінь можна, залучивши характеристики здібностей у виконанні обов'язків, відомості про штрафування. Для переважної більшості канцелярських службовців їхні здібності у веденні справ за п'ятибальною системою (узагальнення системи оцінювання, максимумально наближене до вживаних у документах характеристик, наше — О.П.), оцінюються як добрі, значно менше задовільних характеристик і досить рідко трапляються “відмінники”. Негативний відгук отримали здібності лише однієї особи, писця Ніжинської протопопії Кирила Охримовського: “в делах понятієм туп и успеха весьма малого”⁴⁹. Інколи в таких характеристиках відзначається чесність, що вже дає змогу зробити певну заявку на реконструкцію морального образу канцелярського службовця. Обов'язковим пунктом відомостей було питання про штрафування особи. Очевидно, що штрафування за потреби застосовувалось, обумовлювалось у контрактах, а його загроза була своєрідним стимулом для належного виконання обов'язків⁵⁰. Скрізь, де є така фіксація, зазначається, що провин та стягнень не було. Єдиний випадок накладення штрафу пов'язаний з канцеляристом Ніжинського духовного правління Іваном Чернявським. Його було покарано за опіску в копіях маніфесту, а також запідозрено у виносі справи, яку в результаті було втрачено, з канцелярії⁵¹. Проаналізувавши характеристики двох позицій відомостей, погоджуємося з думкою членів духовних правлінь, які їх засвідчували, що професійний рівень писарів та писців був невисоким, але достатнім для виконання покладених обов'язків.

Таблиця 6

Вік канцелярських службовців духовних правлінь

	до 20	20— 29	30— 39	після 40	не вказано	всього
Київська митрополія	17	36	5	2	23	83
Чернігівська єпархія	3	7	3	6	3	22
Переяславсько- Бориспільська єпархія	4	8	5	4	—	21

⁴⁹ ЦДАІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 2558, арк. 18 зв. — 19.

⁵⁰ ДАПО. Ф. 801, оп. 1, спр. 589, арк. 2—2 зв.

⁵¹ ЦДАІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 2558, арк. 18 зв. — 19.

Цікавими є результати спостережень за віковою характеристикою канцелярських службовців. Переважають особи вікової категорії від 20 до 30 років, причому кількість канцелярських службовців після 30 років різко знижується (особливо помітно на прикладі Київської митрополії). Такі цифри в поєднанні з нашими знаннями про соціальну структуру персонального складу канцелярій схиляють до думки, що переважна більшість нащадків білого духовенства чекала тут на досягнення обов'язкового вікового цензу для висвячення. Згідно з Духовним регламентом, однією з умов висвячення в сан священника було досягнення претендентом 30-літнього віку, цілком доречною в цей період була служба в канцелярії духовного правління. Особи до 20 років, як правило, виконували обов'язки писців, навчалися канцелярського ремесла. Невелику кількість писарів у віці після 30 і ще меншу – після 40 років, може бути пояснено кар'єрним зростанням і, відповідно, переходом на службу до інституцій вищого рівня. Проте більшою мірою це вказує на ставлення до канцелярської служби в духовному правлінні як до певного непостійного, перехідного етапу в житті. Укріпитися в цій думці змушують підрахунки щодо сімейного стану канцелярських службовців. Трохи більше половини з них неодружені. Водночас, суттєвим уже є число канцелярських службовців з досвідом роботи, в зрілому віці, одружених, які мали дітей та передавали їм знання канцелярської справи.

Таблиця 7

Сімейний стан канцелярських службовців духовних правлінь

	одружених	неодружених	не вказано	всього
Київська митрополія	23	31	29	83
Чернігівська єпархія	10	10	2	22
Переяславсько-Бориспільська єпархія	8	11	2	21

Канцелярські службовці при духовних правліннях утримувалися за рахунок зборів, що відповідало тогочасній практиці. Так, фінансування канцелярії Київської духовної консисторії здійснювалося за загальноєпархіальний кошт через систему оподаткування парафіяльних дворів. Дослідники о. Микола Шпачинський, а за ним Іван Граєвський вказували, що на канцелярії при духовних правліннях збирали по 1 коп. з кожного двору протопопії, а також з кожного шлюбного квітку стягувалося 2–3 коп.⁵² Проте, як свідчать документи, розміри оп-

⁵² Шпачинский Н., свящ. Киевский митрополит Арсений Могилянский... С. 174; Граевский И.С. Киевский митрополит Тимофей Щербаткий... С. 104–105.

лати писарів у кожному духовному правлінні певною мірою відрізнялися. У 1741 р. на оплату праці писаря Пирятинського духовного правління Андрія Іванова священики мали давати від кожної парафії по 30 коп. за рік⁵³. На писаря Воронежської протопопії в 70-х рр. XVIII ст. збирали з кожного парафіяльного двору по 2 коп., а з вікарних священиків — по 20 коп.⁵⁴ Зважаючи на механізм формування потрібної суми, варто зазначити її суттєву варіативність залежно від розмірів протопопії, намісництва. У 1772 р. Пирятинське духовне правління уклало контракт з Максимом Баглаєвським, в якому річна платня визначалася в розмірі 30 руб.⁵⁵ Така сама сума 28 січня 1778 р. передбачалася його наступникові Прокопу Павелському⁵⁶. Писар Конотопської протопопії на початку 80-х рр. XVIII ст., згідно з контрактом, отримував 25 руб.⁵⁷ Порівнюючи з оплатою праці канцелярських службовців Київської духовної консисторії, де після підняття тарифних ставок у 1773—1776 рр. річна грошова платня канцеляристу становила в середньому 60 руб., підканцеляристу — 39 руб., копіїсту — 30 руб., писцю — 21 руб.⁵⁸, писар духовного правління отримував на рівні копіїста духовної консисторії. Малою була оплата праці писаря духовного правління порівняно з полковими канцелярціями. Розмір річної грошової платні писарю Гадяцької полкової канцелярії становив 80 руб. уже в 1747 р.⁵⁹ В Полтавському полку писар отримував 42 руб. 75 коп., у Гадяцькому — 60 руб., у Чернігівському — 18 руб., у Лубенському — 60 руб. річної платні і т.п.⁶⁰ Писарі духовних правлінь отримували на рівні, а то й більше за сотенних канцелярських службовців, що, в свою чергу, пояснює появу останніх у духовних правліннях⁶¹. Писці в духовних правліннях утримувалися виключно коштом писаря й, очевидно, розміри платні та її форма визначалися на його власний розсуд⁶².

⁵³ ЦДАІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 483, арк. 1—1 зв.

⁵⁴ Там само, спр. 2270, арк. 1.

⁵⁵ ДАПО. Ф. 801, оп. 1, спр. 321, арк. 3—3 зв.

⁵⁶ Там само, спр. 589, арк. 2—2 зв.

⁵⁷ ЦДАІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 2871, арк. 1.

⁵⁸ Там само, оп. 1020, спр. 4250, арк. 3, 32—32 зв., 77—77 зв., 87—87 зв., 115—115 зв., 119, 125—125 зв., 127—127 зв., 156—156 зв., 158—158 зв., 160—160 зв., 162—162 зв.

⁵⁹ Л.П.-ж. Гадяцкая полковая канцелярия 40-х годов XVIII ст., её состав и содержание // Киевская старина. 1887. № 8. С. 781.

⁶⁰ Дядиченко В.А. Нариси суспільно-політичного устрою лівобережної України кінця XVII — початку XVIII ст. К. 1959. С. 226—227.

⁶¹ Там само. С. 271.

⁶² ЦДАІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 1998, арк. 10; ДАПО. Ф. 801, оп. 1, спр. 321, арк. 3—3 зв.; спр. 589, арк. 2—2 зв.

Відповідно до законодавчих приписів та традиційної схеми того часу, кошти писарям передбачалося виплачувати за третинами року (тобто за чотири минулі місяці)⁶³. Проте визначеної регулярності у виплаті платні не спостерігається. Зазначимо, що різниця між задекларованим графіком виплат і повною його відсутністю в постійній практиці спостерігається на рівні Київської духовної консисторії, Св. Синоду⁶⁴. Типовою така ситуація була і для світських установ⁶⁵. Неспроможні самостійно ліквідувати проблему, коріння якої слід шукати в механізмі фінансування, керівники протопопії чи намісництва часто зверталися по допомогу до вищої єпархіальної влади. Так, 14 лютого 1745 р. митрополиту Рафаїлу (Заборовському) адресував донесення пирятинський протопоп зі скаргою, що частина священиків уже три роки відмовляється виплачувати кошти на писаря і просив митрополитим указом зобов'язати їх до цього⁶⁶. Часто канцелярські службовці самостійно зверталися до архієрея з відповідними проханнями. 28 липня 1774 р. писар духовного правління Воронежської протопопії Олексій Яновський адресував митрополиту донесення, в якому вказував, що був прийнятий на посаду писаря 2 червня 1770 р., проте грошову плату за окремі роки не отримав досі, оскільки священики відмовляються надсилати кошти, а тому просив митрополита втрутитися⁶⁷. Не завжди з писарем розраховувалися навіть після його звільнення. Писар Лубенської протопопії Матвій Данеєвич півроку займав цю посаду, належно виконував свої обов'язки, після чого протопоп звільнив його і прийняв нового писаря, при цьому залишив Данеєвича без оплати. Ображений колишній писар у листі до митрополита від 20 квітня 1745 р. просив наказати заплатити йому за півроку⁶⁸. Того ж року з проханням вплинути на справу видання платні звертається до чернігівського єпископа писар, в минулому

⁶³ ПСЗ. СПб., 1830. Т. 7 (1723–1727). № 4682. С. 436–437; ДАПО. Ф. 801, оп. 1, спр. 589, арк. 2–2 зв.

⁶⁴ Барсов Т.В. Синодальныя учреждения прежняго времени. СПб., 1897. С. 14–15; Прокоп'юк О.В. Повсякденне життя канцелярських службовців Київської духовної консисторії: прибутки та витрати // Просемінарії: Медієвістика. Історія Церкви, науки та культури. К., 2007. Вип. 6. С. 394–396.

⁶⁵ Щербина В. Великорусские чиновники в Киеве в двадцатых годах XVIII столетия // Киевская старина. 1891. № 11. С. 302–304.

⁶⁶ ЦДАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 483, арк. 1–1 зв.

⁶⁷ Там само, спр. 2270, арк. 1.

⁶⁸ Там само, спр. 478, арк. 1–2.

Мглинської протопопії, а тепер – Свіржського духовного правління, Андрій Бордяковський⁶⁹. Ситуація з оплатою праці писців видається ще більш незадовільною. У 1758 р. писар Роменської протопопії священник Семен Самойлович не лише не видав зароблені за чотири місяці кошти роменському жителю Петру Кадигробу, який виконував обов'язки копїста, а й завдав тому побоїв і “віддалив” від духовного правління⁷⁰.

Натуральні виплати писарю духовного правління, які були звичною тогочасною практикою та становили офіційно затверджену частину платні службовця канцелярії духовної консисторії, Св. Синоду, в документах не фіксуються. Цікаво, що В. Дядиченко стосовно сотенних канцелярій стверджує, що, як правило, їхні писарі отримували лише грошову плату⁷¹. Питання, чи були в канцелярських службовців, окрім річної грошової платні, інші доходи, поки залишається відкритим.

Канцелярія духовного правління не мала окремого приміщення. Місцем зібрання самого духовного правління, як правило, був будинок протопопа. Так, у Гадяцькій протопопії в його домі не лише збиралося духовне правління, а й зберігалася вся документація протопопії⁷². Відповідно, питання організації робочого місця та місця проживання писаря й писців були абсолютно неврегульованими. Така нерозділеність приватного й публічного на рівні місцевої влади створювала суттєві перепони до її ефективного функціонування.

Чи влаштовувала служба в духовних правліннях її службовців можна дізнатися, проаналізувавши динаміку зміни персонального складу. Найпоказовішими є дані по Київській митрополії, оскільки вони представляють майже десятирічний хронологічний проміжок. Говорити про мобільність, відштовхуючись від відомостей Чернігівської єпархії, неможливо, оскільки дані по більшості духовних правлінь фіксуються одноразово, Переяславсько-Бориспільська єпархія нецікава через досить малий часовий проміжок, представлений у звітах. Для більшості служба в канцелярії духовного правління обмежувалася 1–2 роками, а то й меншим проміжком часу. Досить рідко відомості фіксують випадки тривалої служ-

⁶⁹ ДАЧО. Ф. 679, оп. 1, спр. 636, арк. 1–2.

⁷⁰ ЦДАІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 1093, арк. 1–4.

⁷¹ Дядиченко В.А. Нариси суспільно-політичного устрою... С. 271.

⁷² ЦДАІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 994, арк. 15–15 зв.

би, близько 10 років, їхній перелік не займе багато місця. Григорія Сияльського, сина священика, було прийнято в духовне правління Глухівської протопопії писцем 12 червня 1773 р., через два роки — призначено писарем, він займав цю посаду і в 1779 р.⁷³ Артем Щербицький — канцелярист духовного правління Козелецької протопопії з 1771 по 1779 рр.⁷⁴ Філіп Ключинський, міщанин за походженням, прийнятий писарем у духовне правління Борзнянської протопопії в 1760 р. У 1772 р. на цій посаді його замінив також виходець з міщанського середовища Дмитро Краснопольський⁷⁵. Обов'язки підканцеляриста в духовному правлінні Лубенської протопопії у 1773—1774 рр. виконував Олексій Базилевський, 6 березня 1774 р. його призначили канцеляристом, він обіймав цю посаду і в 1779 р.⁷⁶ З 1765 по 1779 рр. в канцелярії Пирятинського духовного правління перебував Максим Баглаєвський: на посаді спочатку копїста, а з 1772 р. — писаря. Тривалість служби Баглаєвського зумовлювалась, перш за все, отриманням ним місця дякона та сумісництвом повноважень. У 1778 р. писарем призначили Прокопа Павелського, проте він уже в серпні просив звільнення, а Максим Баглаєвський повернувся до виконання обов'язків⁷⁷. Всі щаблі канцелярської служби в духовному правлінні Зіньківської протопопії пройшов Симон Мелчевський, прийнятий у січні 1769 р. копїстом, в 1771 р. вже значиться як канцелярист, а 1774 — як писар, востаннє зустрічаємо його на цій посаді у відомості 1779 р.⁷⁸ Насправді своєрідний рекорд канцелярської служби в духовному правлінні встановив Лук'ян Рожанський. Як свідчить його біограма, син козака, який не навчався в школах, з 1752 по 1766 р. виконував обов'язки канцеляриста, а з 1766 р. — писаря духовного правління Прилуцької протопопії. Відомості 1773, 1779 рр. незмінно фіксують Рожанського писарем духовного правління. Востаннє ми зустрічаємо його у відомості за 1785 р. цього ж Прилуцького духовного правління, але вже у складі Чернігівської єпархії⁷⁹. Таким чином, загальний стаж канцелярської служби Лук'яна Ро-

⁷³ ЦДІАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 2558, арк. 39 зв. — 40.

⁷⁴ Там само, арк. 59 зв., 66.

⁷⁵ Там само, спр. 1998, арк. 20; оп. 1020, спр. 4311, арк. 69.

⁷⁶ Там само, оп. 1024, спр. 2558, арк. 11 зв. — 12.

⁷⁷ Там само, арк. 30 зв., 35; ДАПО. Ф. 801, оп. 1, спр. 589, арк. 1—2 зв; спр. 607, арк. 1—2 зв.

⁷⁸ Там само, спр. 2558, арк. 44 зв. — 45.

⁷⁹ Там само, арк. 9 зв. — 10; ДАЧО. Ф. 679, оп. 1, спр. 1372, арк. 7 зв. — 8.

жанського на 1785 р. становив 33 роки. Загалом, мобільність канцелярських службовців духовних правлінь була досить високою, як правило, вони довго тут не затримувалися, що не могло стати сприятливим фактором для розвитку діловодства на місцях.

Важко простежити, чи давала служба у канцелярії путівку в життя. У відомостях не вказується інформація щодо вибуття канцелярських службовців духовних правлінь. Ті прохання про звільнення, які нам вдалося виявити, також не містять вказівок на подальше місце слідування прохача⁸⁰. Як уже зазначалося, часто канцелярська служба завершувалася отриманням місця священника. Трапляються випадки, коли канцелярських службовців духовних правлінь висвячували дияконами й вони далі вели справи, як згадуваний писар Пирятинської протопопії Максим Баглаєвський⁸¹. Писця Лохвицького духовного правління Іллю Пантелеймонова через рік служби у 1778 р. було висвячено стихарним дияконом Лохвицької Преображенської церкви і далі він суміщував обов'язки по канцелярії. 23 травня 1782 р. Ілля подав донесення митрополиту з проханням удостоїти його писарської посади⁸². Спроби зробити канцелярську кар'єру були спорадичними. Яскравим прикладом успішного просування кар'єрними щаблями є біограма Олексія Спичака. Син козака Ніжинського полку, він у 1770–1772 рр. був писцем духовного правління Борзнянської протопопії. 2 липня 1773 р. Олексія Спичака прийняли до Київської духовної консисторії, 12 листопада 1774 р. він отримав звання копїста, через рік, 23 листопада 1775 р., – підканцеляриста. В 1778 р. Олексій – уже канцелярист і виконує обов'язки повітчика Київського повіття, 19 травня 1780 звільнився у зв'язку з одруженням⁸³.

Давній принцип взаємозв'язків центральної і місцевої духовної влади характеризувався незначним паперовим потоком, натомість передбачалася практика регулярних (щорічних) об'їздів архієреєм єпархії і особистий контроль не лише над місцевими духовними органами влади, але й загалом над усіма сферами релігійного життя. “Нові порядки”, одним з аспектів яких стала організація та розвиток канцелярій духовних правлінь, не були зрозумілими на міс-

⁸⁰ ДАПО. Ф. 801, оп. 1, спр. 767, арк. 1; спр. 832, арк. 1; спр. 589, арк. 1; спр. 607, арк. 1; спр. 672, арк. 1–2; спр. 4653, арк. 1.

⁸¹ Там само. Ф. 127, оп. 1024, спр. 2558, арк. 30 зв., 35.

⁸² Там само, спр. 2667, арк. 2.

⁸³ Там само, спр. 1998, арк. 20; Прокоп'юк О.Б. Персонал канцелярії Київської духовної консисторії... С. 381.

цях, як і потреба їхнього виконання. Результатом традиційного мислення, стійкого переплетення приватного й публічного на рівні місцевої єпархіальної влади, певною мірою, фінансової неспроможності, стало те, що через п'ятдесят років після прийняття Духовного регламенту далеко не в усіх протопопіях, а тим більше — у намісництвах, було організовано канцелярські відділення. Там, де канцелярії все-таки було створено, вони уособлювалися, перш за все, писарем, який, на власний розсуд, в міру своєї справності та фінансової спроможності, міг розширити штат. Якісні характеристики кадрового наповнення можна вважати відповідними своєму часу. В канцеляріях переважали писарі та писці з початковим рівнем освіти, достатнім для того, щоб прочитати та переписати документ, їхні професійні здібності загалом оцінюємо як достатні для задоволення потреб духовного правління. По-справжньому успішній роботі заважало специфічне ставлення канцелярських службовців до служби і, відповідно, породжуваний ним високий ступінь мобільності. Вихідці зі священницьких родин, канцелярські службовці віком до 30 років, а саме вони становили більшість, сприймали канцелярію духовного правління як місце перебування до висвячення та отримання парафії. Представники інших станів, через різні обставини, також ставилися до канцелярської справи як до тимчасового явища і лише незначний відсоток орієнтувався на тривалу службу. Нарешті, й оплата праці не стала тим фактором, що міг би заохотити. Саме під таким кутом зору стає зрозумілим вільне поведення керівництва протопопії, намісництва зі звітною документацією, численні її фальсифікації, невчасне надсилання і загалом коріння незадовільного функціонування всієї системи єпархіального управління у рамках нової моделі, але з традиційним прочитанням.

Канцелярські службовці в духовних правліннях Київської митрополії⁸⁴

Ім'я та прізвище	С/п	Вік	Освітній рівень, досвід	Сімейний стан	Термін перебування на посаді	Кара- ність	Здатність до виконання обов'язків	Дані ста- ном на (рік)
<i>Духовне правління Києво-Подольської протопопії</i>								
Максим Андреев	к.	—	—	—	писар	—	—	1770
Терентій Костиків	ц/с	28	—	—	писар	—	—	1772
Прокопій Беланов	п.	22	—	—	писець	—	—	1772
Тимофій Барилів	к.	22	не навчався в школах, січень 1773—27.03.1776 Смілянське сотенне правління, квітень 1776—1777 писар Смілянського духовного правління	неодру- жений	30.07.1778 писар	не був	“поняття средственнего”	1779
<i>Духовне правління Верхньокіевської протопопії</i>								
Немає								1770
<i>Духовне правління Трипільської протопопії</i>								
Іосиф Савецький	п.	—	—	—	писар	—	—	1770

⁸⁷ ЦДАК України. Ф. 127, оп. 1024, спр. 1998, арк. 2, 4, 10, 12, 14, 15, 20, 40, 42, 49, 102 зв. — 113; оп. 1020, спр. 4311, арк. 5, 9, 13, 24, 30, 32, 34—35, 37, 41, 43—43 зв., 45 зв., 47, 51, 69—70, 80; оп. 1024, спр. 2181, арк. 1а, 2—2 зв., 5 зв., 7, 10, 16, 22 зв., 24, 28, 31, 36—36 зв., 39, 41, 43, 44 зв., 62, 67—70, 80—81; спр. 2558, арк. 2, 9 зв. — 10, 11 зв. — 12, 16, 18 зв. — 19, 24, 25, 30 зв., 32, 35, 39 зв. — 40, 44 зв. — 45, 48 зв. — 49, 52 зв., 54 зв. — 55, 57, 59 зв., 60, 63 зв. — 64, 66.

* В графі соціальне походження (с/п) в таблицях вживані такі скорочення: д. — з духовенства, ц/с — з церковнослужителів, м. — з міщан, к. — з козаків, п. — з посполитих, к/с — з канцелярських службовців.

Юрій Ханенко	к.	27 28	підканцелярист КДК	неодру- жений	10.02.1772 призначений писарем	—	“состояния честнаго и в должности своей исправен”	1772 1773
Максим Ждановський	а.	18	—	—	вересень 1773 копіст	—	“состояния честнаго и в поручаемых ему делах исправен”	1773
Василь Добринський	п.	27	“обучался русской грамати”	неодру- жений	1.06.1777 писар	—	“состояния добропоряд- очнаго и в должности оной исправен”	1779
Кирило Коломенський	а.	20	—	—	1.09.1779 прийнятий на навчання	—	“обиходится порядочно и незасорно”	1779

Духовне правління Києво-Печерської протопопії

Ігнат Кулик	м.	— — 32	—	бездітний — має доньку	писар	—	—	1770 1772 1773
Кирило Садковський	а.	32	“учился только поруски писат и читать”, 1763 копіст, підканце- лярист канцелярії КДК; писар Видубицького монастиря	має двох синів	31.01.1777 писар	не був	“дела отправляет добропорядочно и безостановочно”	1779

Духовне правління Ніжинської протопопії

Немає								1770 1772
Петро Яновський	а.	—	—	—	копіст	—	—	1773

Іван Чернявський	а.	28	не навчався в школах, 1769 копійст, 1773 підканцелярист сотенного правління	неодружений	1776 підканцелярист, 1777 канцелярист	був	“понятія и успеха весьма средственнаго”	1779
Кирило Охрімівський	ц/с	25	не навчався в школах	одружений, дітей не має	писець	не був	“в делах понятієм туп и успеха весьма малого”	1779

Духовні правління намісництв Ніжинської протопопії

Немає								1772 1773
-------	--	--	--	--	--	--	--	--------------

Духовне правління Глухівської протопопії

Іван Роменський	к.	28	канцелярист земського суду Глухівського повіту	неодружений	писар	–	–	1770
Прокоп Чернявський	п.	20	–	неодружений	писець	–	–	1770
Петро Андрієвський	–	27	канцелярист земського суду Глухівського повіту	одружений, дітей чоловічої статі не має	писар	–	–	1772
Іван Кириченко	к.	17 19	–	–	писець	–	–	1772 1773
Василь Зубківський	ц/с	44	канцелярист кафедральної контори	має одного сина	писар	–	–	1773
Григорій Степанович	а.	19	–	–	писець	–	–	1773
Григорій Сияльський	а.	29	“обучался русской грамоти”	неодружений	12.06.1773 писець, 12.06.1775 писар	–	–	1779

<i>Духовне правління Козелецької протопії</i>								
Іван Сахновський (Соханський)	м.	— 48 49	—	має одного сина і доньку	писар	—	—	1770 1772 1773
Артем Щербацький	а.	25 26 34	не навчався в школах	бездітний має доньку має одного сина	1771 канцеля- рист	не був	“качеств средственних, понятіе отчасти имеет”	1772 1773 1779
Омелян Харкович	п.	22	не навчався в школах	дітей чоловічої статі не має	1776	не був	“качеств добрых, понятія и успехи имеет отчасти”	1779

Духовні правління намісництв Козелецької протопії

Немає								1772 1773
-------	--	--	--	--	--	--	--	--------------

Духовне правління Кролевецької протопії

Немає								1770
Денис Молчановський	—	—	—	—	писар	—	—	1773
Олексій Яновський	диякон Кролевецької Святоварваринської церкви							1779

Духовне правління Борзнянської протопії

Філіп Ключинський	м.	38	—	має одну доньку	початок травня 1760 призначений писарем	—	“состоянія честнаго, в должности своей исправный”	1770
Олексій Спичак	к.	1416	—	неодру- жений	писець	—	—	1770 1772

Дмитро Краснопольський	м.	35 36	—	має двох доньок	1 лишня 1772 писар	—	“состоянія честнаго в должности своей исправный”	1772 1773
Іван Онанкін	м.	12	—	—	писець	—	—	1773
Герасим Паляничка	к.	26	в латинських школах не навчався	одруже- ний	15 серпня 1776 писар	не був	“состоянія честного и в делах харошое понятие и успех имеет”	1779
Євстафій Величківський	—	23	в латинських школах не навчався	неодру- жений	12 жовтня 1779 писець	не був	“состоянія честного и в делах понятие имеет”	1779
<i>Духовні правління намісництв Борзнянської протопопії</i>								
Немає								1770 1772
<i>Духовне правління Конопоської протопопії</i>								
Іосиф Савецький	п.	—	—	—	писар	—	—	1770
<i>Духовне правління Воронежської протопопії</i>								
Немає								1770
<i>Духовне правління Івангородської протопопії</i>								
Немає								1779
<i>Духовне правління Олишевського (Ольшанського) намісництва</i>								
Немає								1779
<i>Духовне правління Лубенської протопопії</i>								
Євфим Нетеса	а.	—	—	неодру- жений	писар	—	—	1770
Василь Прохоров	а.	—	—	неодру- жений	канцелярист	—	—	1770 1772 1773

Никифор Данилевський	А.	—	—	одружений, бездітний	писар	—	—	1772 1773
Олексій Базилевський	А.	23	“обучался русской граммати”	неодружений	1773—6.03. 1774 підканцелярист, 6.03. 1774 канцелярист	не був	“качеств, понятія в делах и успеха средственных”	1773 1779
Кирило Антоненко	—	25	“обучался русской граммати”, 20.05.1767—14.02. 1777 підписок земського суду Лубенського повіту	неодружений	6.03. 1777 прийнятий писарем	не був	“качеств, понятія в делах и успеха средственных”	1779

Духовні правління намісництв Лубенської протопопії

Немає								1770 1772
-------	--	--	--	--	--	--	--	--------------

Духовне правління Прилуцької протопопії

Лук'ян Рожанський	к.	— 33 39	не навчався в школах	одружений, має одного сина	1752—1766 канцелярист, з 1766 писар	не був	“качеств добрих понятія и успеха надежного”	1770 1773 1779
Андрій Троцина	А.	— 20	—	—	писець	—	—	1770 1773
Василь Васькевич	А.	19	—	—	писець	—	—	1773
Григорій Савин	м.	28	не навчався в школах, 1774—1777 підписок земського суду Прилуцького повіту	неодружений	1770—1774 писець, 1777 канцелярист	не був	“качеств добрых ...”	1779

Федір Липяцький	д.	27	не навчався в школах	неодружений	1 січня 1779 писець	не був	“качеств добрих ...”	1779
<i>Духовне правління Прилуцького намісництва</i>								
Немає								1773 1779
<i>Духовне правління Варвинського намісництва</i>								
Немає								1773 1779
<i>Духовне правління Срібнянського намісництва</i>								
Немає								1773 1779
<i>Духовне правління Роменської протопопії</i>								
Григорій Квітка	диякон Роменської Миколаївської церкви							1770 1772 1773
Василь Рудявський	д.	—	—	—	писець	—	—	1772
Петро Кропива	—	—	—	—	писець	—	—	1773
Немає								1779
<i>Духовне правління Лохвицької протопопії</i>								
Немає								1770 1773 1779
<i>Духовні правління намісництв Лохвицької протопопії</i>								
Немає								1770 1773 1779

Духовне правління Гириятинської протопопії

Іван Бутенков	к.	—	—	—	писар	—	—	1770
Максим Баглаєвський	к.	— 26 31	“обучался русской граммати”	одружений, має одного сина	26.06.1765 копіст, 1.01.1772 писар	не був	“качества честного и в делах понятие и успех имеет хорошей”	1770 1772 1773 1779
Василь Сиренков (?)	п.	20	—	неодружений	24.01.1772 писець	—	“к надежному состоянию предвидится”	1772
Федір Баткевський	д.	18	—	неодружений	15.05.1773 писець	—	“надежным состоянию предвидячи”	1773
Прокоп Павелський	п.	29	“обучался русской граммати”	одружений, дітей немає	13.08.1774 копіст	не був	“качества честного и в делах понятие и успех имеет изрядній”	1779

Духовне правління Ічнянської протопопії

Василь Книшевський	п.	23	—	—	писець	—	—	1770
Михайло Солодовниченко	п.	20 21	—	неодружений	писець	—	—	1770 1772
Іван Скляренко (Терентій Шкляренко)	п.	18	—	—	писець	—	—	1770
Дем'ян Куків (?)	к.	31 33	1764 підписок сотенної канцелярії	одружений, має доньку	писар	—	—	1772 1773
Федір Стефановський	д.	17	—	—	підписок	—	—	1773
Афанасій Марковський	п.	24	“обучался русской граммати”	одружений, дітей чоловічої статі немає	1775 писець, 12.02.1778 писар	не був	“в должности его надежен”	1779

Духовне правління Ічнянського намісництва

Яким Демяновський	к.	26 27	—	одружений, дітей немає	писар	—	—	1770 1772 1773
-------------------	----	----------	---	------------------------	-------	---	---	----------------------

Духовне правління Полтавської протопопії

Федір Петров	к.	—	—	одружений, дітей немає	писар	—	—	1770
Корній Стефанов	а.	—	—	неодружений	писець	—	—	1770
Феодосій Богуцький	а.	—	—	неодружений	писець	—	—	1770
Микола Шумянський	к.	—	—	неодружений	писець	—	—	1770
Григорій Інано(...)	а.	—	—	неодружений	писар	—	—	1773
Трохим Петровський	а.	—	—	неодружений	підканцелярист	—	—	1773
Євстафій Шетинський	а.	—	—	неодружений	підканцелярист	—	—	1773
Петро Іршановський	а.	—	—	неодружений	писець	—	—	1773

Духовні правління в намісництвах Полтавської протопопії

Немає								1770 1773
-------	--	--	--	--	--	--	--	--------------

Духовне правління Зіньківської протопопії

Корнилій Давидовський	диякон соборної Опошнянської Преображення Господнього церкви							1770 1772 1773
-----------------------	--	--	--	--	--	--	--	----------------------

Симон Мелчевський	А.	21 22 28	“обучался руской граматі”	дітей чоловічої статі не має	січень 1769 прийнятий копістом, 1771 канцелярист, 1774 писар	не був	“состоянія доброго, а понятіе в делах средственное имеет”	1772 1773 1779
Семен Мартинович	А.	20	“учился руской граматі”	неодружений	1775 писець	не був	“состоянія доброго и понятія средственнаго”	1779

Духовне правління Зіньківського намісництва

Немає								1772 1779
-------	--	--	--	--	--	--	--	--------------

Духовне правління Груньського намісництва

Степан Шимоновський	А.	17 18	—	—	1772 копіст	—	“ведет себе честно”	1772 1773
---------------------	----	----------	---	---	-------------	---	---------------------	--------------

Духовне правління Котевського намісництва

Немає								1772
-------	--	--	--	--	--	--	--	------

Духовне правління Куземінського намісництва

Яків Лук'янов	А.	—	—	має одного сина	1759 писар	—	“ведет себе честно”	1772
---------------	----	---	---	-----------------	------------	---	---------------------	------

Немає								1773
-------	--	--	--	--	--	--	--	------

Духовне правління Гадяцької протопопії

Немає								1770 1772 1773 1779
-------	--	--	--	--	--	--	--	------------------------------

Духовне правління Веприцького намісництва

Немає								1770 1772 1773 1779
-------	--	--	--	--	--	--	--	------------------------------

Духовне правління Лютенського намісництва

Немає	1770 1772 1773 1779
-------	------------------------------

Духовне правління Комишанського намісництва

Немає	1770 1772 1773 1779
-------	------------------------------

Духовне правління Миргородської протопопії

Петро Андрієнків	к.	29	–	одружений	писар	–	–	1770
Іван Антонієв	д.	21	–	–	писець	–	–	1770
Микола Стефанов	п.	17	–	–	писець	–	–	1770
Максим Іванов	к.	19	–	–	писець	–	–	1770
Василь Сокальський	к.	21 25	підканцелярист полкової канцелярії	неодружений	писар	–	–	1772 1773
Максим Алексеєнков	к.	21	–	неодружений	писець	–	–	1772
Іван Варвинський	д.	15	–	неодружений	писець	–	–	1772
Михайло Полетченко	д.	17	–	неодружений	писець	–	–	1773
Василь Данилченко	к.	15	–	неодружений	писець	–	–	1773

Духовне правління Сорочинської протопопії

Ігнат Гаврилів	д.	–	–	–	писар	–	–	1770
Матвій Іванов	д.	–	–	–	писець	–	–	1770
Яким Голтвенський	д.	26	–	–	писар	–	–	1772

Павло Власенков	А	18	—	—	писець	—	—	1772
<i>Духовне правління Сорочинського намісництва</i>								
Немає								1772
<i>Духовне правління Городиського намісництва</i>								
Немає								1772
<i>Духовне правління Омельницького намісництва</i>								
Немає								1772
<i>Духовне правління Кременчугського намісництва</i>								
Немає								1772
<i>Духовне правління Решетилівської протопопії</i>								
Немає								1770 1772 1773
<i>Духовне правління Кобеляцької протопопії</i>								
Немає								1770
<i>Духовне правління Старокодацької протопопії</i>								
Немає								1770
<i>Духовне правління Пісковської протопопії</i>								
Немає								1770
<i>Духовне правління Голтвянської протопопії</i>								
Іоаким Голтвенський	диякон Голтвянської Богоявленської церкви							1773
Денис Лаврентієв	А	21	—	—	писець	—	—	1773
<i>Духовне правління Смілянського намісництва</i>								
Стефан Янович	—	—	—	одруже- ний, дітей немає	писар	—	—	1772
Фома Маляревський	дяк Смілянської св. Параскеви церкви							1773

Канцелярські службовці в духовних правліннях Переяславсько-Бориспільської єпархії⁸⁵

Ім'я та прізвище	С/п	Вік	Освітній рівень, досвід	Сімейний стан	Термін перебування на посаді	Кара-ність	Здатність до виконання обов'язків	Дані станом на (рік)
<i>Духовне правління Переяславської протопопії</i>								
Петро Каневецький	–	20 21	–	неодружений	писець	–	–	1769 1770
Ігнат Потапович	–	30 31	–	неодружений	писець	–	–	1769 1770
Іоаким Михайловський	вікарний священник Переяславської Покровської церкви							1774
<i>Духовне правління Бориспільської протопопії</i>								
Іаков Скряженович	–	29 30	–	–	писець	–	–	1769 1770
Іоан Мисник	–	22 23	–	неодружений	писець	–	–	1769 1770
Іоаким Явський (?)	–	41	–	одружений, три сини	писець	–	–	1774
<i>Духовне правління Баршівської протопопії</i>								
Григорій Кондратов	–	48 49 53	–	неодружений	писар	–	–	1769 1770 1774
Яким Яковлєв	–	35	–	одружений, один син	писець	–	–	1769 1770

⁸⁵ ЦДАК України. Ф. 990, оп. 1, спр. 726, арк. 2 зв. – 3 зв.; спр. 799, арк. 3–3 зв.; спр. 1105, арк. 3 зв. – 4 зв.

Духовне правління Басаньської протопопії

Євстафій Компанейченко	–	28	–	одружений	писар	–	–	1769
Михайло Кахуловський	–	17	–	неодружений	писець	–	–	1769
Лазар Дорошенко	–	40	–	одружений, один син	писар	–	–	1770
Михайло Вдовиченко	–	22	–	неодружений	писар	–	–	1774

Духовне правління Золотоніської протопопії

Кириян Петрашевич	–	35 36	–	одружений	писар	–	–	1769 1770
Улас Алексєєв	–	16 17	–	неодружений	писець	–	–	1769 1770
Ігнат Потапов	–	36	–	одружений	писець	–	–	1774

Духовне правління Єлисаветградської протопопії

Павло Косенський	–	28 29	–	одружений	писар	–	–	1769 1770
Іоан Волчанецький	священик соборної Єлисаветградської Троїцької церкви							1774

Духовне правління Криловської протопопії

Іоан Петров	–	50 51	–	одружений, три сини	писар	–	–	1769 1770
Павло Петров	к/с	25 20(?)	–	неодружений	писець	–	–	1769 1770

Духовне правління Новомиргородської протопопії

Іван Лаленко	–	29	–	неодружений	писар	–	–	1769
Мирон Кирилів	–	15 16	–	неодружений	писець писар	–	–	1769 1770
Андрій Макаров	–	15 16	–	неодружений	писець	–	--	1769 1770

Духовне правління Кам'янської протопопії

Іоан Мітла	–	24 25	–	–	писар	–	–	1769 1770
------------	---	----------	---	---	-------	---	---	--------------

Канцелярські службовці в духовних правліннях Чернігівської єпархії⁸⁶

Ім'я та прізвище	С/п	Вік	Освітній рівень, досвід	Сімейний стан	Термін перебування на посаді	Кара- ність	Здатність до виконання обов'язків	Дані станом на (рік)
<i>Духовне правління Чернігівської протопопії</i>								
Антоній Федоров	священик Чернігівської Воскресенської (Михайлівської) церкви							1773
Іван Романовський	ц/с	21	1769– 31.07.1772 писець Баришів- ського духовного правління	неодружений	17.10.1772 писець	–	“состояния добропорядоч- ного”	1773
Микита Марачевський	д.	22	вивчав філософію, латинську, грецьку, німецьку мови	одружений, дітей чоловічої статі немає	1785 писар	не був	“состояния доброго, порядочного и въ делахъ понятие и успехъ имеетъ”	1785
<i>Духовне правління Городнянської протопопії</i>								
Матвій Роголя	д.	20	“обучался русской грамоти читать и писать”	неодружений	1778 писець, 1780 копіст, 1782 підканце- лярист, лютий– жовтень 1783 канцелярист, 16.10.1783 писар	не був	“в качествах изряден в делах понятие и успех имеетъ”	1785

⁸⁶ ДАЧО. Ф. 679, оп. 1, спр. 1372, арк. 7 зв. – 9, 26 зв. – 29, 30, 31 зв. – 32, 34 зв. – 35, 37 зв. – 38, 39, 40, 42 зв. – 43, 44, 45; спр. 1037, арк. 7, 11–13 зв., 16, 17, 27, 29 зв. – 30 зв., 32, 33, 37, 38, 40–40 зв., 45, 49–49 зв., 52–53, 62.

<i>Духовне правління Березнянської протопопії</i>								
Трохим Подольський	А.	24	—	неодружений	квітень 1772	—	—	1773
Данило Мельників	диякон Березнянської Вознесенської церкви							1785
<i>Духовне правління Ніжинської протопопії</i>								
Іоан Соляник	диякон Ніжинської Богоявленської церкви							1785
<i>Духовне правління Прилуцької протопопії</i>								
Лук'ян Рожанський	к.	45	не навчався в школах	має одного сина	1752–1766 канце лярис, 1766 писар	не був	“качеств добрых, понятия и успеха надежного”	1785
Лука Чмелевський (Чілелевський)	А.	19	не навчався в школах	неодружений	1782 писець	не був	“качеств добрых”	1785
<i>Духовне правління Зіньківської протопопії</i>								
Іван Нужнецький	священик Зіньківської Покровської церкви							1785
Семен Мартинович	ц/с	25	“обучался русской грамоти”	неодружений	1775 копіїст, 1781 канцелярист	не був	“состояния доброго и понятия в делах средственнаго”	1785
<i>Духовне правління Борзнянської протопопії</i>								
Філіп Ілечинський	к/с	58	вивчав філософію, канцелярист в світських судах	має трьох синів	1782 писар	не був	“состояния честного и в делах исправен”	1785
Олексій Мілошевич	к.	—	не навчався в школах	неодружений	1785 копіїст	не був	“состояния хорошого и к переписке дел способен, а понятия средственнаго”	1785

Олексій Чудновський	д.	19	не навчався в школах	—	1786 копійст	не був	“состояния хорошего в переписки дель средстввенень, в понятии успеха надежнаго”	1785
<i>Духовне правління Лохвицької протопопії</i>								
Ілля Пантелеймонів	ц/с	32	не навчався в школах	має одного сина	1778 писар	не був	“состояния хорошего и къ деламъ способень”	1785
<i>Духовне правління Роменської протопопії</i>								
Немає								1785
<i>Духовне правління Гадяцької протопопії</i>								
Немає								1785
<i>Духовне правління Гадяцького намісництва</i>								
Немає								1785
<i>Духовне правління Лютенського намісництва</i>								
Немає								1785
<i>Духовне правління Глинського намісництва</i>								
Немає								1785
<i>Духовне правління Седнівської протопопії</i>								
Йосиф Решетко	священик села Івашковки							1773
<i>Духовне правління Сосницької протопопії</i>								
Максим Стефановський	священик Сосницької Вознесенської церкви							1773
<i>Духовне правління Новгородської протопопії</i>								
Омелян Короткий	к.	33	—	одружений	—	—	—	1773

<i>Духовне правління Симеонівської протопопії</i>								
Григорій Бачинський	священик Симеонівської Миколаївської церкви							1773
<i>Духовне правління Машевської протопопії</i>								
Андрій Десятковський	к.	27 (34)?	–	неодружений	1.10.1771 писар	–	“состояния доброго и неподозрительного”	1773
Василь Спаський	д.	19	–	неодружений	4.01.1773	–	“состояния доброго, неподозрительного”	1773
<i>Духовне правління Стародубської протопопії</i>								
Микола Ждановський	священик Стародубської Покровської церкви							1773
<i>Духовне правління Погарської протопопії</i>								
Андрій Іванов	м.	36	писар намісництва Бойланського, писар Чолського монастиря	має двох синів	1.10.1769	не був	“состояния доброго”	1773
<i>Духовне правління Почепівської протопопії</i>								
(?) Купцев	к.	57	–	має чотирьох синів	15.03.1743	–	–	1773
–	д.	47	–	одружений, має двох синів	9.04.1757	–	–	1773
–	к.	–	–	неодружений	4.03.1764	–	–	1773
<i>Духовне правління Мглинської протопопії</i>								
Ігнат Чернявський	диякон Мглинської Воскресенської церкви							1773

Андрій Пісковський	м.	—	—	—	писець	—	—	1773
<i>Духовне правління Свіржського намісництва</i>								
Немає								1773
<i>Духовне правління Трипського (?) намісництва</i>								
Немає								1773
<i>Духовне правління Пакульського намісництва</i>								
Симеон Грабовський	диякон Пакульської Троїцької церкви							1773
<i>Духовне правління Ліщицького намісництва</i>								
—	п.	50	1769 писар Ліщицького правління	має одного сина	—	—	—	1773
<i>Духовне правління Уланівського намісництва</i>								
Іван Сичевський	к.	52	—	одружений, має чотирьох синів	1.03.1766	—	—	1773
Іоан Сичевський	к/с	20	—	неодружений	—	—	—	1773
<i>Духовне правління Мринського намісництва</i>								
Немає								1773